

PIERRE MESNARD

1900—1969

A nemzetközi reneszánsz-kutatás egyik kiemelkedő személyisége távozott el az élok sorából ez év március 12-én Pierre Mesnard akadémikusnak, az Orléans-Tours-i egyetem professzorának személyében. Elhunytakor nemcsak a nagy tudóst gyászoljuk, hanem nagy barátunkat is, aki oly sokat tett szakterületén a francia—magyar tudományos kapcsolatok és a magyar reneszánsz nemzetközi megismertetése érdekében.

Pierre Mesnard eredeti szakterülete a filozófiatörténet volt (fontos munkái jelentek meg Descartes-ról, Leibnitzről, Diderot-ról stb.), munkásságát azonban egyre inkább a reneszánsz korszakra összpontosította. 1936-ban jelent meg hovatovább klasszikusnak számító nagy munkája (egyúttal doktori tézise), *L'essor de la philosophie politique au XVIe siècle*, mely a politikai gondolkodás történetének, a modern politikai elmélet megszületésének nagy korszakát mutatja be. Műve az első átfogó kísérlet a reneszánsz korszak egész államelméletének, politikai filozófiájának a rendszerezésére Machiavellitől a jezsuita Suarezig, Erasmustól és Morus Tamástól Lutherig és Calvinig, Jean Bodintól Althusiusig. A hatalmas terjedelmű munka azóta bevonult a nélkülözhetetlen kézikönyvek sorába s legutóbb már harmadik kiadása jelent meg, ami francia doktori téziseknél nem éppen gyakori jelenség. Erasmus és Bodin azóta is legkedvesebb szerzői maradtak, megkezdte a Bodin kritikai kiadás sajtó alá rendezését, Erasmusnak pedig egy egész sor fontos tanulmányt szentelt. Mesnard érdeklődése és munkássága közben egyre jobban kiszélesült a reneszánsz és a vele határos korszakok egész kérdéskomplexumára a gazdasági és társadalmi jelenségektől kezdve a művészetiekig és irodalmiakig. Oktatómunkájában, írásai-ban, nemzetközi találkozókön állandóan hangsúlyozta ennek a komplex szemléletnek és megközelítésnek a szükségességét. Egyúttal fáradhatatlanul hirdette, hogy a nemzetközi reneszánsz kutatás nem szorítkozhat csupán a nagy nyugat-európai nemzetek alkotásaira. A XVI. századi lengyel politikai elméletéről, illetve a nagy holland drámaíróról, Vondelről szóló tanulmányai példát is mutattak e téren. Az orosz, a lengyel, a cseh és a magyar reneszánsz e nagy művelődéstörténeti korszak különleges és egyetemes szempontból nélkülözhetetlen aspektusait jelentették az ő számára. A magyar reneszánsz értékeiből első-sorban Balassi és Zrínyi életműve ragadta meg figyelmét, sőt szerette volna előmozdítani a *Szigeti veszedelem* franciára fordítását is, nem utolsósorban azért, mert Zrínyi remekművének tükrében tervezett tanulmányt írni a költői heroizálás barokk technikájáról.

Eredményekben gazdag munkásságát Pierre Mesnard Poitiers, Algir, majd Tours egyetemlein fejtette ki, s ez utóbbi vált élete legjelentősebb állomásává. Tours-ban, pannoniai szent Márton városában, a Loire-völgyi francia reneszánsz szívében, nem messze Lionardo da Vinci és Ronsard nyugvóhelyétől, alapította meg 1956-ban reneszánsz kutató intézetét, a méltán nemzetközi elismerést kivívott *Centre d'Etudes Supérieures de la Renaissance*-t. A nyaraként megrendezett háromhetes nemzetközi konferenciák jó-voltából Pierre Mesnard Tours-i intézete a reneszánsz-kutatás legkiválóbb képviselőinek, valamint a szakterület fiatal kutatóinak találkozóhelyévé vált. 1963 óta a magyarok

sem hiányoztak Tours-ból: az utolsó hat év során mintegy húsz magyar professzor, illetve ösztöndíjas szerezhettek komoly tapasztalatokat a Tours-i eszmecserék jóvoltából, járulhatott hozzá a magyar reneszánsz megismertetéséhez és élvezhette Mesnard professzor vendégszeretetét.

A magyar tudományos élettel való kapcsolatait, a magyar kollégáival kialakult barátságát még jobban elmélyítette 1964. évi magyarországi látogatása, amikor a Magyar Tudományos Akadémia és a Kulturális Kapcsolatok Intézete meghívására több hetet töltött Budapesten és Debrecenben. Emlékezetesek maradtak Jean Bodinről az Akadémián és az Irodalomtörténelmi Intézetben tartott előadásai, valamint a számos szakmai eszmecsere, melyre ekkor lehetőség adódott.

Pierre Mesnardra mint nagy tudósra, mint egy számunkra sok segítséget nyújtó tudományos szervezőre és mint megnyerő egyéniségű igazi humanistára gondolunk vissza. A váratlan halál egyik nagy francia barátunktól fosztott meg bennünket.

KLANICZAY TIBOR